

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬЧИЙН
ХУУЛИЙН ДАВХАРДАЛ, ХИЙДЭЛ,
ЗӨРЧЛИЙГ АРИЛГААНД ОРОЛЦОХ ТУХАЙ

Монгол Улсын
Хууль

730

Монгол Улсын
Сийн газрын
тогтоол

741

Монгол Улсын
Ээд шүүхийн
тогтоол

753

ТӨРИЙН МЭДЭЭЛЭЛ

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН АЛБАН МЭДЭЭЛЭЛ

Энхийг дэмжих ажиллагаанд
оролцох тухай

Хуулийн давхардал, хийдэл,
зөрчлийг арилгах зарим арга
хэмжээний тухай

Ашигт малтмалын тухай
хуулийн зарим зүйл, заалтыг
тайлбарлах тухай

ГАРЧИГ*

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

177.	Энхийг дэмжих ажиллагаанд оролцох тухай	730
178.	Цэргийн албан хаагчийн тэтгэвэр, тэтгэмжийн тухай хуульд оорчлолт оруулах тухай	736
179.	Зэвсэгт хүчиний тухай хуульд оорчлолт оруулах тухай	737
180.	Засгийн гатрын тусгай сангийн тухай хуулыд оорчлолт оруулах тухай	737
181.	Монгол Улсын иргэний цэргийн үүргийн болон цэргийн албан хаагчийн эрх зүйн байдлын тухай хуульд оорчлолт оруудаах тухай	738
182.	Монгол Улсын батлан хамгаалах тухай хуулыд оорчлолт оруулах тухай	738
183.	Галт зэвсгийн тухай хуульд оорчлолт оруулах тухай	739
184.	Монгол Улсын Засгийн газрын тухай хуулыд оорчлолт оруулах тухай	739
185.	Хууль хүчингүй болсонд тооцоо тухай	740

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ

186.	Казах хүүхдийн боловсролын үйлчилгээний чианыг сайжруулах талаар авах зарим арга хэмжээний тухай	Дугаар 66	740
187.	Хуулийн давхардал, хийдэл, зөрчийг арилгах зарим арга хэмжээний тухай	Дугаар 68	741
188.	Тооны дээд хязгаар, мөнгөн төлбөрийн хэмжээ тогтоох тухай	Дугаар 72	742
189.	2010 онд гадвадаас авах ажиллах хүч, мэргэжилтийн эзлэх хувийг тогтоох тухай	Дугаар 78	744

190.	Журамд өөрчлөлт оруулах тухай	Дугаар 79	749
191.	Тогтоолын хавсралтад ишмэлт оруулах тухай	Дугаар 80	749
192.	Үндэсний хороо байгуулах тухай	Дугаар 81	750
193.	Иргэн бүрт 1.5 сая төгрөг хүргүүх талаар авах арга хэмжээний тухай	Дугаар 84	751

МОНГОЛ УЛСЫН ДЭЭД ШҮҮХИЙН ТОГТООЛ

194.	Ашигт малтмалын тухай хуулийн зарим зүйл, заалтыг тайлбарлах тухай	Дугаар 09	753
------	--	-----------	-----

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2010 оны 05 дугаар
сарын 20-ны одор

Улаанбаатар
 хот

ЭНХИЙГ ДЭМЖИХ АЖИЛЛАГААНД ОРОЛЦОХ ТУХАЙ /Шинэчилсэн найруулга/

НЭГДҮГЭЭР БҮЛЭГ НИЙТЛЭГ ҮНДЭСЛЭЛ

1 дүгээр зүйл. Хуулийн зорилт

1.1. Энэ хуулийн зорилт нь Монгол Улсын зэвсэгт хучин, хийлийн ба дотоодын цэрэг, цагдаа, тагнуул, онцгой байдлын болон шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын бие бүрэлдэхүүнээс энхийг дэмжих ажиллагаанд оролцох, түүнд хамаарах сургалт, дадлага, хангалттай холбогдсон харилцааг зохицуулхад оршино.

2 дугаар зүйл. Энхийг дэмжих ажиллагаанд оролцох тухай хууль тогтоомж

2.1. Энхийг дэмжих ажиллагаанд оролцох тухай хууль тогтоомж нь Монгол Улсын Үндсэн хууль¹, Батлан хамгаалах тухай², Зэвсэгт хучний

¹ Монгол Улсын Үндсэн хууль- "Торийн мэдээлэл" эмхтгэлийн 1992 оны 1 дугаарт нийтлэгдсэн.

² Батлан хамгаалах тухай хууль- "Торийн мэдээлэл" эмхтгэлийн 1993 оны 4-5 дугаарт нийтлэгдсэн.

тухай хууль², энэ хууль, здээртэй нийцүүлэн гаргасан хууль тогтоомжийн бусад актаас бүрдэнэ.

2.2. Монгол Улсын олон улсын гэрээнд энэ хуульд зааснаас өөрөөр заасан бол олон улсын гэрээний заалтыг дагаж мөрдөнө.

2.3. Энхийг дэмжих ажиллагаан дахь Монгол Улсын оролцоо нь олон улсын энх тайван, аюулгүй байдлыг сахин хамгаалахад чиглэсэн Нэгдсэн Үндэстний Байгууллагын Аюулгүйн зөвлөлийн шийдвэр, хобралын болон олон улсын гэрээтэй зөрчилдэхгүй байна.

3 дугаар зүйл. Хуулийн нэр томъёоны тодорхойлолт

3.1. Энэ хуульд хэрэглэсэн нэр томъёог дараахь утгаар ойлгоно:

3.1.1. "энхийг дэмжих ажиллагаа" гэж олон улсын болон бус нутгийн энх тайван, аюулгүй байдлыг хангах, зэвсэгт мөргөлдөвнийг таслан зогсоох, түүний хор уршигийг арилгах зорилгоор Нэгдсэн Үндэстний Байгууллагын дүрмийн дагуу Аюулгүйн зөвлөлөөс гаргасан шийдвэрээр Нэгдсэн Үндэстний Байгууллагын, эсхүл бус нутгийн холбогдох байгууллага, аливаа улсын удирдлага, зохион байгуулалтын дор явагдах байгаа олон үндэстний үйл ажиллагааг;

3.1.2. "бие бүрэлдэхүүн" гэж энхийг дэмжих ажиллагаанд оролцоо томилогдсон зэвсэгт хүчин, хилийн ба дотоодын цэрэг, цагдаа, тагнуул, онцгой байдлын болон шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын албан хаагчдыг;

3.1.3. "зэвсэгт хүчиний цэргийн баг" гэж энхийг дэмжих ажиллагаанд оролцоо томилогдсон зохион бүтэц, орон тоо, зэвсэглэл, тоног төхөөрөмж, хангалтын эд зүйлс бүхий бие бүрэлдэхүүнийг;

3.1.4. "сургалт, дадлага" гэж олон улсын холбогдох байгууллага, аливаа улсын санаачилгаар зохион байгуулж байгаа энхийг дэмжих ажиллагаванд үүрэг гүйцэтгэх бие бүрэлдэхүүнд мэдлэг, чадвар олгоход чиглэсэн төрөл бурийн үйл ажиллагааг.

ХОЁРДУГААР БҮЛЭГ ЭНХИЙГ ДЭМЖИХ АЖИЛЛАГААНД ОРОЛЦОГЧ, ТҮҮНИЙ ГҮЙЦЭТГЭХ ҮҮРЭГ

4 дүгээр зүйл. Энхийг дэмжих ажиллагаанд оролцогч

4.1. Энхийг дэмжих ажиллагаванд оролцох бие бүрэлдэхүүн нь

² Зэвсэгт хүчиний тухай хууль - "Төрийн мэдээлэл" эмхтгэлийн 2002 оны 21 дугаарт нийтлэгдсэн.

цэргийн албан хаагч, зэвсэгт хүчиний цэргийн баг байна.

4.2.Энхийг дэмжих ажиллагаанд оролцохоор томилогдсон бие бүрэлдэхүүн нь сайн дурын үндсэн дээр сонгогдож, уг ажиллагааны омнох тусгай сургалтад хамрагдсан байна.

5 дугаар зүйл. Энхийг дэмжих ажиллагаанд гүйцэтгэх үүрэг

5.1.Монгол Улсаас энхийг дэмжих ажиллагаанд дараахь төрлийн үүрэг гүйцэтгүүлэхээр зэвсэгт хүчиний цэргийн багийг оролцуулна:

- 5.1.1.гал зогсоох гэрээний биелэлтэд хянант тавих;
- 5.1.2.моргөлдөгч талуудыг тусгаарлах, зэвсэг хураах;
- 5.1.3.зэвсэгт мергелдээний хор уршигийг арилгах;
- 5.1.4.инженерийн болон бүтээн байгуулалтын бусад ажил гүйцэтгэх;
- 5.1.5.дурвагсдийн асуудлыг шийдвэрлэхэд дэмжлэг үзүүлэх;
- 5.1.6.эмнэлгийн болон хүмуунлэгийн тусламж үзүүлэх;
- 5.1.7.аюулгүй байдлыг хангах байгууллагын бие бүрэлдэхүүнийг сургах;
- 5.1.8.Нэгдсэн Үндэстний Байгууллагаас тогтоосон бусад үүрэг.

ГУРАВДУГААР БҮЛЭГ ЭНХИЙГ ДЭМЖИХ АЖИЛЛАГААНЫ УДИРДЛАГА, ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТ

6 дугаар зүйл. Монгол Улсын Засгийн газрын бүрэн эрх

6.1.Монгол Улсын Засгийн газар нь дараахь бүрэн эрхийг хэрэгжүүлна:

6.1.1.Монгол Улсын Үндэстний аюулгүй байдлын зөвлөлийн зөвлөмжийг үндэслэн зэвсэгт хүчиний цэргийн багийг энхийг дэмжих ажиллагаанд оропцуулах, эзүүлэн татах шийдвэр гаргах;

6.1.2.энхийг дэмжих ажиллагаанд оропцох асуудлаар Нэгдсэн Үндэстний Байгууллага, бус нутгийн холбогдох байгууллага, бусад улстай гэрээ, халалцээр байгуулах;

6.1.3.бие бүрэлдэхүүнийг энхийг дэмжих ажиллаганд оропцуулахтай холбогдсон санхүүгийн неөвийг жип бурийн улсын төсөвт тусган Улсын Их Хурлаар хэлэлцүүлж шийдвэрлүүлэх;

6.1.4.бие бүрэлдэхүүнийг энхийг дэмжих ажиллагаанд оролцуулхатай холбогдсон нэмэлт санхүүгийн нооц шаардлагдсан тохиолдолд тухай бүр хэлэлцэн шийдвэрлэх;

6.1.5.энхийг дэмжих ажиллагааны сургалт, дадлагыг өөрийн оронд зохион байгуулах, энэ төрлийн арга хэмжээнд зэвсэгт хүчиний цэргийн багийг оролцуулах;

6.1.6.Монгол Улсаас хилийн чанадад энхийг дэмжих ажиллагаа, сургалт, дадлагад оролцохоор томилогдсон бие бүрэлдэхүүн болон өөрийн оронд зохион байгуулах энэ төрлийн сургалт, дадлагад оролцох гадаад орны бие бүрэлдэхүүн, тэдгээрийн зэвсэглэл, тоног төхөөрөмж, хангалтын эд зүйлсийн төрөл, хэмжээг тогтоох;

6.1.7.энхийг дэмжих ажиллагаанд оролцох бие бүрэлдэхүүний бүтэц, зохион байгуулалт, зэвсэглэл, тоног төхөөрөмж, хангалтын эд зүйлсийн төрөл, хэмжээг тогтоох;

6.1.8.энхийг дэмжих ажиллагаанд оролцсон бие бүрэлдэхүүний сэтгэл зүй, бие бялдрыг нөхөн сэргээх, сувилах зардлыг санхүүжүүлэх журмыг тогтоох;

6.1.9.энхийг дэмжих ажиллагаванд бэлтгэх, оролцох асуудлыг зохицуулах үүрэг бүхий зөвлөлийг мэргэжлийн байгууллагын төлөвлөлтэйгээр шаардлагатай уед байгуулж, ажиллах журмыг тогтоох.

7 дугаар зүйл.Гадаад харилцааны асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүний бүрэн эрх

7.1.Гадаад харилцааны асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн дараахь бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:

7.1.1.Монгол Улсаас оролцох боломжтой энхийг дэмжих ажиллагаа, энэ талаархи сургалт, дадлага, тусламж, дэмжлэгийн асуудлыг Засгийн газрын холбогдох гишүүнтэй хамтран судалж, Үндэсний аюулгүй байдлын зөвлөл, Засгийн газрын хуралдаанаар хэлэлцүүлэн шийдвэрлүүлэх;

7.1.2.Монгол Улсаас энхийг дэмжих ажиллагаа, энэ талаархи сургалт, дадлагад оролцуулах болон хангалт, үйлчилгээтий холбогдсон асуудлаар Нэгдсэн Үндэстний Байгууллага, холбогдох улс, бус нутгийн байгууллагатай харилцаж, зохицуулах;

7.1.3.энхийг дэмжих ажиллагаа, энэ талаархи сургалт, дадлагад оролцож байгаа бие бүрэлдэхүүний эрхийг хамгаалах;

7.1.4.энхийг дэмжих ажиллагаванд оролцож байгаа бие бүрэлдэхүүнийг Монгол Улсын болон тухайн улсын хууль тогтоомж, Нэгдсэн Үндэстний Байгууллага, олон улсын гэрээгээр тогтоосон дүрэм, журам зөрчсөн буюу эрүүл мэндийн байдал, ар гэрийн шалтгаанаар үүргээ үргэлжлүүлэн гүйцэтгэх боломжгүй болсон тохиолдолд энэ хуулийн 8.1.3-т заасны дагуу холбогдох байгууллагын саналыг үндэслэн эгүүлэн татах асуудлыг шийдвэрлүүлэх.

8 дугаар зүйл.Батлан хамгаалахын асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүний бүрэн эрх

8.1.Батлан хамгаалахын асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн дараахь бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:

8.1.1.зэвсэгт хүчиний цэргийн багийг энхийг дэмжих ажиллагаа, энэ талаархи сургалт, дадлагад оролцуулах асуудлыг Засгийн газрын холбогдох гишүүнтэй хамтран Үндэсний аюулгүй байдлын зөвлөл, Засгийн газрын хуралдаанаар хэлэлцүүлэн шийдвэрлүүлэх;

8.1.2.цэргийн мэргэжлийн удирдлагын төв байгууллагын сонгож санал болгосноо энхийг дэмжих ажиллагаа, сургалт, дадлагад оролцуулах бие бүрэлдэхүүнийг томилох;

8.1.3.энэ хуулийн 7.1.4-т заасан шалтгааны улмаас бие бүрэлдэхүүнийг эгүүлэн татах;

8.1.4.энхийг дэмжих ажиллагаванд оролцож бэлтгэлийг хангах бодлого боловсруулж хэрэгжүүлэх;

8.1.5.Монгол Улсаас энхийг дэмжих ажиллагаванд оролцож байгаа байдлыг Үндэсний аюулгүй байдлын зөвлөл, Засгийн газарт мэдээлэх;

8.1.6.энхийг дэмжих ажиллагаванд оролцсоны нөхөн төлбөрийг Засгийн газрын тусгай сангийн тухай хуульд⁴ заасны дагуу зарцуулах;

8.1.7.цэргийн мэргэжлийн удирдлагын төв байгууллагын санал болгосноор энхийг дэмжих ажиллагаванд оролцуулах бие

⁴ Засгийн газрын тусгай сангийн тухай хууль- "Төрийн мэдээлэл" эмхтгэлийн 2006 оны 27 дугаарт нийтлэгдсэн.

бүрэлдэхүүнийг сургаж бэлтгэх, сонгох, уүрэг гүйцэтгэх үед дагаж мөрдөх дүрэм, журмыг батлах.

ДӨРӨВДҮГЭЭР БҮЛЭГ БУСАД ЗҮЙЛ

9 дүгээр зүйл. Энхийг дэмжих ажиллагаанд оролцох бие бүрэлдэхүүний эрх зүйн байдал

9.1. Энхийг дэмжих ажиллагаанд оролцоо ор томилогдсон бие бүрэлдэхүүний эрх зүйн байдал нь уг ажиллагагаа зохион байгуулахтай холбогдуулан эрх бүхий байгууллагаас гаргасан шийдвэр болон Нэгдсэн Үндэстний Байгууллага, бус нутгийн байгууллага, тухайн ажиллагаа явагдаж байгаа улстай байгуулсан гарээгээр тодорхойлгдоно.

9.2. Энхийг дэмжих ажиллагаанд үүрэг гүйцэтгэж байгаа бие бүрэлдэхүүн тухайн ажиллагааг удирдахаар Нэгдсэн Үндэстний Байгууллага, бус нутгийн байгууллага, аливаа улсын шийдвэрээр байгуулагдсан олон үндэстний цэргийн хучний командлалд захирагдах бөгөөд энэ нь бие бүрэлдэхүүн энхийг дэмжих тухайн ажиллагааны бусад байх хугацаанд хамаарна.

9.3. Бие бүрэлдэхүүн нь Монгол Улсын эзэсэгт хучний дүрэмт хувцас, цолны болон ялгах тэмдэгтэй байх бөгөөд тухайн ажиллагааг удирдаж байгаа эрх бүхий байгууллагаас гаргасан шийдвэрээр тусгай таних тэмдэг нэмж хэрэглэж болно.

9.4. Бие бүрэлдэхүүн энхийг дэмжих ажиллагаанд оролцохдоо эрх зүйн зөрчил, гэмт хэрэгт холбогдсон тохиолдолд Монгол Улсын хууль тогтоомжид заасны дагуу шийдвэрлэнэ.

10 дугаар зүйл. Энхийг дэмжих ажиллагаанд оролцохтой холбогдох зардал

10.1. Энхийг дэмжих ажиллагаанд сролцохтой холбогдох зардал нь сургалт, бэлтгэл, хангант, оролцох үеийн зардлаас бурдэх бөгөөд уг зардлыг жил бурийн улсын төсвийн батлан хамгаалах арга хэмжээний зардлал тусгасан байна.

10.2. Энхийг дэмжих ажиллагаанд оролцож байгаа бие бүрэлдэхүүний цалин хангамж, здийн засгийн бусад баталгааг тэр хариуцна.

10.3. Бие бүрэлдэхүүний урьд эрхэлж байсан албан тушаалыг

хэвээр хадгалж, өөрөө зөвшөөрсөн тохиолдолд цапин, нэмэгдлийг итгэмжлэгдсэн этгээдэд олгож болно.

10.4. Энхийг дэмжих ажиллагаанд үүрэг гүйцэтгэх бие бурзлдэхүүнийг амь нас, эрүүл мэнд, гэнэтийн ослын даатгалд заавал хамруулсан байх бөгөөд даатгалтай холбогдон гарах зардлыг тухайн ажиллагааг удирдаж байгаа эрх бүхий байгууллага, аливаа улстай байгуулсан хоёр талын болон олон талт олон улсын гэрээнд туслаагүй бол Засгийн газрын тусгай сангийн хуульд заасны дагуу шийдвэрлэнэ.

10.5. Энхийг дэмжих ажиллагаанд зэвсагт хүчиний цэргийн багт үүрэг гүйцэтгэсэн бие бурзлдэхүүнд олгох томилоптын зардлын хэмжээг Засгийн газар тогтононо.

10.6. Бие бурзлдэхүүнээс энхийг дэмжих ажиллагаанд үүрэг гүйцэтгэж яваад амь эрсадсэн, хөдөлмөрийн чадвараа алдсан тохиолдолд тэтгэвэр, тэтгэмжийн асуудлыг Цэргийн албан хаагчийн тэтгэвэр, тэтгэмжийн тухай хуульд⁵ заасны дагуу шийдвэрлэнэ.

11 дүгээр зүйл. Хууль тогтоомж зөрчигчид хүлээнлгэх хариуцлага

11.1. Энхийг дэмжих ажиллагаанд оролцох тухай хууль тогтоомж зөрчсөн этгээдэд Монгол Улсын хууль тогтоомжийн дагуу хариуцлага хүлээнлгэнэ.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА**

Д. ДЭМБЭРЭЛ

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2010 оны 05 дугаар
сарын 20-ны өдөр

Улаанбаатар
 хот

**ЦЭРГИЙН АЛБАН ХААГЧИЙН ТЭТГЭВЭР,
ТЭТГЭМЖИЙН ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ
ОРУУЛАХ ТУХАЙ**

1 дүгээр зүйл. Цэргийн албан хаагчийн тэтгэвэр, тэтгэмжийн тухай хуулийн 10 дугаар зүйлийн 1 дахь хэсгийн 1 дахь заалтын "энхийг сахиулах" гэснийг "энхийг дэмжих" гэж вөрчилсүгэй.

⁵ Цэргийн албан хаагчийн тэтгэвэр, тэтгэмжийн тухай хууль "Төрийн мэдээлэл" замхтгалийн 1994 оны 8 дугаарт нийтлэгдсэн.

2 дугаар зүйл. Энэ хуулийг Энхийт дэмжих ажиллагаанд оролцох тухай /Шинчилсэн найруулга/ хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрднө.

МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА

Д. ДЭМБЭРЭЛ

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2010 оны 05 дугаар
сарын 20-ны өдөр

Улаанбаатар
хот

ЗЭВСЭГТ ХҮЧНИЙ ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл. Зэвсэгт хүчний тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 4.2.8 дахь заалтын "энхийг сахиулах олон улсын хамтын" гэснийг "энхийг дэмжих" гэж өөрчилсүгэй.

2 дугаар зүйл. Зэвсэгт хүчний тухай хуулийн 12 дугаар зүйлийн 12.1.4 дахь заалтыг хүчингүй болсонд тооцсугай.

3 дугаар зүйл. Энэ хуулийг Энхийт дэмжих ажиллагаанд оролцох тухай /Шинчилсэн найруулга/ хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрднө.

МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА

Д. ДЭМБЭРЭЛ

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2010 оны 05 дугаар
сарын 20-ны өдөр

Улаанбаатар
хот

ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТУСГАЙ САНГИЙН ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл. Засгийн газрын тусгай сангийн тухай хуулийн 25 дүгээр зүйлийн 25'1.1 дахь заалтын "Нэгдсэн Үндэстний Байгууллагын энхийг сахиулах ажиллагаанд цэрэг, цагдаагийн албан хаагчийг оролцуулсны" гэснийг "энхийг дэмжих ажиллагаанд оролцуусны" гэж, мөн зүйлийн 25'1.2, 25'1.5, 25'2.1 дахь заалтын "Нэгдсэн Үндэстний Байгууллагын энхийг сахиулах болон олон улсын бусад" гэснийг, 25'2.4 дахь заалтын "олон улсын цэргийн" гэснийг, 25'2.5 дахь заалтын "олон улсын энхийг сахиулах болон олон улсын бусад" гэснийг тус тус "энхийг дэмжих" гэж өөрчилсүгэй.

2 дугаар зүйл. Энэ хуулийг Энхийг дэмжих ажиллагаанд оролцож тухай /Шинэчилсэн найруулга/ хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мерднене.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА**

Д. ДЭМБЭРЭЛ

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2010 оны 05 дугаар
сарын 20-ны өдөр

Улаанбаатар
хот

МОНГОЛ УЛСЫН ИРГЭНИЙ ЦЭРГИЙН ҮҮРГИЙН БОЛОН ЦЭРГИЙН АЛБАН ХААГЧИЙН ЭРХ ЗҮЙН БАЙДЛЫН ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл. Монгол Улсын иргэний цэргийн үүргийн болон цэргийн албан хаагчийн эрх зүйн байдлын тухай хуулийн 28 дугаар зүйлийн 2 дахь хэсгийн "Энхийг сахиулах болон олон улсын бусад ажиллагаанд оролцож байгаа энхийг сахиулагч" гэснийг "энхийг дэмжих ажиллагаанд оролцож байгаа цэргийн албан хаагч" гэж верчилсугэй.

2 дугаар зүйл. Энэ хуулийг Энхийг дэмжих ажиллагаанд оролцож тухай /Шинэчилсэн найруулга/ хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мерднене.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА**

Д. ДЭМБЭРЭЛ

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2010 оны 05 дугаар
сарын 20-ны өдөр

Улаанбаатар
хот

МОНГОЛ УЛСЫН БАТЛАН ХАМГААЛАХ ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл. Монгол Улсын Батлан хамгаалах тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 1 дахь хэсгийн 9 дахь заалтын "цэргийн анги, салбарыг олон улсын энхийг сахиулах болон хүмүүнлэгийн ажиллагаанд оропцуулах асуудлыг" гэснийг "цэргийн анги, салбарын асуудлыг" гэж өөрчилсугэй.

2 дугаар зүйл. Энэ хуулийг Энхийг дэмжих ажиллагаанд оролцох тухай /Шинчилсэн найруулга/ хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрднө.

МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА

Д. ДЭМБЭРЭЛ

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2010 оны 05 дугаар
сарын 20-ны өдөр

Улаанбаатар
хот

ГАЛТ ЗЭВСГИЙН ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл. Галт зэвсгийн тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 4.4 дэх хэсгийн "Энхийг сахиулах болон олон улсын" гэснийг "Энхийг дэмжих" гэж верчилсугэй.

2 дугаар зүйл. Энэ хуулийг Энхийг дэмжих ажиллагаанд оролцох тухай /Шинчилсэн найруулга/ хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрднө.

МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА

Д. ДЭМБЭРЭЛ

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2010 оны 05 дугаар
сарын 20-ны өдөр

Улаанбаатар
хот

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл. Монгол Улсын Засгийн газрын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 5 дахь хэсгийн 8 дахь заалтын "энхийг сахиулах болон олон улсын бусад" гэснийг "энхийг дэмжих" гэж өөрчилсугэй.

2 дугаар зүйл. Энэ хуулийг Энхийг дэмжих ажиллагаанд оролцох тухай /Шинчилсэн найруулга/ хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрднө.

МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА

Д. ДЭМБЭРЭЛ

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2010 оны 05 дугаар
сарын 20-ны өдөр

Улаанбаатар
хот

ХУУЛЬ ХҮЧИНГҮЙ БОЛСОНД ТӨОЦОХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл. 2002 оны 5 дугаар сарын 17-ны өдөр баталсан Цэргэ, цагдаагийн албан хаагчийг Нэгдсэн Үндэстний Байгууллагын энхийг сахиулах болон олон улсын бусад ажиллагаанд оролцуулах тухай хуулийг хүчингүй болсонд тооцугай.

2 дугаар зүйл. Энэ хуулийг Энхийг дэмжих ажиллагаанд оролцуу
тухай /Шинчилгээн найруулга/ хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн
дагаж мөрднө.

МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА

Д. ДЭМБЭРЭЛ

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ

2010 оны 3 дугаар
сарын 17-ны өдөр

Дугаар 66

Улаанбаатар
хот

Казах хүүхдийн боловсролын үйлчилгээний чанарыг сайжруулах талаар авах зарим арга хэмжээний тухай

Терийн албан ёсны хэлний тухай хуулийн 5.1, 5.13, 5.14, 5.15-д
засныг үндэслэн Монгол Улсын Засгийн газраас ТОГТООХ нь:

1. Боловсролын хүрээлэнгийн бутцэд казах хүүхдийн сургуулийн
емнэх болон бага, дунд боловсролын талаар эрдэм шинжилгээ, судалгааны
ажил эрхлэх чиг үүрэг бүхий сектор байгуулж, бутцэц, орон тооны хязгаарыг
тогтоон санхүүжүүлэхийг Боловсрол, соёл, шинжлэх ухааны сайд
Е.Отгонбаяр, Сангийн сайд С.Баярцогт нарт тус тус даалгасугай.

2. Казах хэл дээр сургалт явуулдаг ерөнхий боловсролын
сургуулийн сургалтын хөтөлбөр, төлөвлөгөөг хянах, казах болон монгол
хэл судлах цагийг шинжлэх ухааны үндэслэлтэй тогтоо замаар сургалтын
чанарыг сайжруулах арга хэмжээ авч хэрэгжүүлэхийг Боловсрол, соёл,
шинжлэх ухааны сайд Е.Отгонбаярт үүрэг болгасугай.

3. Аймгийн боловсролын байгууллагын удирдлага, хүний неөцний чадавхийг бэхжүүлж, казах иргэдийн монгол хэлний мэдлэгийг дээшшуулж талаар тодорхой арга хэмжээ авч хэрэгжүүлэхийг Баян-Өлгий аймгийн Засаг дарга С.Хавалд үүрэг болгосугай.

4. Энэхүү тогтоолын хэрэгжилтэд хяналт тавьж явц байдлын талаар 2010 оны 9 дүгээр сард, хурсан үр дунгийн талаар 2011 оны 10 дугаар сард тус тус Засгийн газрын хуралдаанд танилцуулж Боловсрол, соёл, шинжлэх ухааны сайд Е.Отгонбаярт даалгасугай.

МОНГОЛ УЛСЫН
ЕРӨНХИЙ САЙД

С.БАТБОЛД

БОЛОВСРОЛ, СОЁЛ, ШИНЖЛЭХ
УХААНЫ САЙД

Ё.ОТГОНБАЯР

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ

2010 оны 3 дугаар
сарын 24-ний өдөр

Дугаар 68

Улаанбаатар
хот

Хуулийн давхардал, хийдэл, зөрчлийг арилгах зарим арга хэмжээний тухай

Монгол Улсын Засгийн газрын тухай хуулийн 7 дугаар зүйлийн 7 дахь хэсгийг үндэслэн Засгийн газрын 2008-2012 оны үйл ажиллагааны хетелберийн 4.1.1-д заасан зорилтыг хэрэгжүүлж зорилгоор Монгол Улсын Засгийн газраас ТОГТООХ Нь:

1. Даравхь арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэхийг Засгийн газрын гишүүдэд даалгасугай:

а) эрхэлсан салбарын хүрээнд хучин төгөлдөр мөрдөгдөж байгаа хууль тогтоомжийн төлөв байдалд судалгаа хийж, тэдгээрийн давхардал, хийдэл, зөрчлийг арилган уялдаа холбоог сайжруулах арга хэмжээ авах;

б) хуулийн давхардал, хийдэл, зөрчлийг арилгах зорилгоор Терийн нарийн бичгийн дарга, түүнтэй адилтгах бусад албан тушаалтнаар ахлуулсан иргэний нийгэм, хувийн хэвшлийн оролцоо бүхий ажлын хэсэг байгуулж ажиллуулж;

в) яамныхаа бутэц, орон тоонд баатаан хууль зүйн асуудал эрхэлсан нэгж байгуулах арга хэмжээ авах;

т) хуулийн давхардал, хийдэл, зөрчлийг арилгах ажилд шаардагдах хөрөнгийн тооцоог гаргаж, жил бүрийн төсөвтөө тусгаж байх.

2. Хуулийн давхардал, хийдэл, зөрчлийг арилгах ажлыг мэргажил, арга зүйн удирдлагаар ханган. "Хуулийн давхардал, хийдэл, зөрчлийг арилгах, тэдгээрийн уялдаа холбоог сайжруулах аргачлал"-ыг баталж мөрдүүлэхийг Хууль зүй, дотоод хэргийн сайд Ц.Нямдорж, уг аргачлалыг мөрдөж ажиллахыг Засгийн газрын гишүүд. Засгийн газрын агентлагийн дарга нарт тус тус даалгасугай.

3. Хуулийн давхардал, хийдэл, зөрчлийг арилгах ажилд шаардагдах зардлыг жил бүр улсын төсөвт тусган санхүүжүүлж, олон улсын эзэл, тусламж, төсөл арга хэмжээнд хамруулах арга хэмжээ авахыг Хууль зүй, дотоод хэргийн сайд Ц.Нямдорж, Сангийн сайд С.Баярцогт нарт тус тус даалгасугай.

4. Энэхүү тогтоолын хэрэгжилтийн явцад хяналт тавьж, хуулийн давхардал, хийдэл, зөрчлийт арилгах, тэдгээрийн уялдаа холбоог сайжруулах ажлын дунг хагас жил тутам Засгийн газарт танилцуулж байхыг Хууль зүй, дотоод хэргийн сайд Ц.Нямдоржид даалгасугай.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ЕРӨНХИЙ САЙД**

С.БАТБОЛД

**ХУУЛЬ ЗҮЙ, ДОТООД
ХЭРГИЙН САЙД**

Ц.НЯМДОРЖ

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ

2010 оны 3 дугаар
сарын 24-ний өдөр

Дугаар 72

Улаанбаатар
 хот

**Тооны дээд хязгаар, мөнгөн төлберийн
хэмжээ тогтоох тухай**

Монгол Улсын иргэний цэргийн үүргийн болон цэргийн албан хаагчийн эрх зүйн байдлын тухай хуулийн 12 дугаар зүйлийн 5, 8 дахь хэсэг, Улсын Их Хурлын 2009 оны 33 дугаар тогтоолыг тус тус үндэслэн Монгол Улсын Засгийн газраас ТОГТООХ нь:

1. 2010 онд цэргийн албыг дүйцүүлэн хавх иргэдийн тооны дээд хязгаарыг хавсралт ёсоор баталсугай.

2. Цэргийн дүйцүүлэх албыг 2010 онд мөнгөн толберийн хэлбэрээр орлуулан хаах иргэний төлөх толберийн хэмжээг 2.300.000 /хоёр сая турван зуун мянган/ төгрөг байхаар тогтоосугай.

3. Энэхүү тогтоолын хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллахыг Батлан хамгаалахын сайд Л.Болд, Сангийн сайд С.Баярцогт нарт, цэргийн дүйцүүлэх албыг зохих журмын дагуу хаалгах, цэргийн дүйцүүлэх албыг мөнгөн толберийн хэлбэрээр орлуулан хаагчдын мөнгөн толбрийг тоглуулэх арга хэмжээг авч ажиллахыг аймаг, нийслэлийн Засаг дарга нарт даалгасугай.

МОНГОЛ УЛСЫН
ЕРӨНХИЙ САЙД

С.БАТБОЛД

БАТЛАН ХАМГААЛАХЫН
САЙД

Л.БОЛД

Засгийн газрын 2010 оны 72 дугаар
тогтоолын хавсралт

**2010 ОНД ЦЭРГИЙН АЛБЫГ ДҮЙЦҮҮЛЭН ХААХ
ИРГЭДИЙН ТООНЫ ДЭЭД ХЯЗГААР**

№	Аймаг, нийслэл	Тооны дээд хязгаар
1	Архангай	80
2	Баян-Өлгий	30
3	Баянхонгор	60
4	Булган	35
5	Говь-Алтай	50
6	Говьсүмбэр	10
7	Дархан-Уул	30
8	Дорноговь	36
9	Дорнод	60
10	Дундговь	50
11	Завхан	30
12	Орхон	30
13	Өвөрхангай	55
14	Өмнөговь	40
15	Төв	60
16	Увс	60

17	Сүхбаатар	40
18	Салэнгэ	40
19	Ховд	80
20	Хөвсгэл	80
21	Хэнтий	30
22	Улаанбаатар	78
	Бүгд	1064

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ

2010 оны 3 дугаар
сарын 31-ний одор

Дугаар 78

Улаанбаатар
 хот

2010 онд гадаадаас авах ажиллах хүч,
мэргэжилтний эзлэх хувийг тогтоох тухай

Ажиллах хүч гадаадад гаргах, гадаадаас ажиллах хүч, мэргэжилтэн
авах тухай хуулийн 4.1.4-т заасныг үндэслэн Монгол Улсын Засгийн газраас
ТОГТООХ нь:

1. Монгол Улсад үйл ажиллагава явуулж байгаа байгууллага, аж
ахуйн нэгжийн 2010 онд гадаадаас авах ажиллах хүч, мэргэжилтний нийт
ажиллагчдын тоонд эзлэх хувийг хавсралт ёсоор баталсугай.

2. Энэхүү тогтоолын хавсралтад заагдаагүй салбарт гадаадаас
авах ажиллах хүч, мэргэжилтний эзлэх хувийг тухайн байгууллагын нийт
ажиллагчдын 5 хүртэл хувь, гадаадын аж ахуйн нэгж, байгууллагын
төлөвлөгчийн газар, дотоодын төрийн бус байгууллага болон хүмүүнээгийн
үйл ажиллагава явуулах хууль бсны зөвшөөрөл бүхий гадаадын төрийн бус
байгууллагад ажиллах гадаадын ажиллах хүч, мэргэжилтний эзлэх хувийг
нийт ажиллагчдын 30 хүртэл хувь байхваар тус тус баталсугай.

3. Энэ тогтоолын хавсралтад заасан гадаадаас авах ажиллах
хүч, мэргэжилтний нийт ажиллагчдын тоонд эзлэх хувийг Засгийн газар
хоорондын гэрээ байгуулах, тендер зарлах, төсөл, хетелбер хэрэгжүүлэхэд
баримтлан ажиллахыг Засгийн газрын гишүүдэд үүрэг болгосугай.

МОНГОЛ УЛСЫН
ЕРӨНХИЙ САЙД

С.БАТБОЛД

НИЙГМИЙН ХАМГААЛАЛ,
ХӨДӨЛМӨРИЙН САЙД

Т.ГАНДИ

Засгийн газрын 2010 оны 78 дугаар
тогооны хэвцэрт

**БАЙГУУЛЛАГА, АЖ АХУЙН НЭГЖИЙН 2010 ОНД ГАДЛАДЛАС АВАХ АЖИЛЛАХ ХҮЧ,
МЭРГЭЖИЛТИЙН НИЙТ АЖИЛЛАГЧДЫН ТООНД ЗЭЛЭХ ХУВЬ**

		Дурмын сан, хөрөнгө оруулалтын хэмжээ /сааты/					
		50 хүртэл	51-100	101-500	501-3000 дээш		
Цагдааг ийн хүчин	Тодорхойлсант	Нийт ажиллагчдын тос					
		101-500	100 хүртэл	501-300 дээш	100 хүртэл	101-500	501-300 дээш
A	Хөдөө аж ахуй, ойн аж ахуй, загас барилт, ан агуур						
	Газар төрийн, мал аж ахуйн чөлдөрлөл, ан агуур болон түнч туслах чөл ажиллагаа	8	9	10	9	11	10
B	Үүлүүрхам, обзорплот						
01	Түүхэй газрын тос, байгалийн хийн хийгүүл, опборилт	60	70	75	75	75	75
06	Үүлүүрхам, опборилт	099	099	25	25	25	25
C	Боловсруулах чийдбэрүүлэл						
10	Хийнчийн бүтээндээжүүний чөлдөрлөл	5	6	7	6	7	8

13		Ниймэлийн үндэснээрээт	5	6	7	6	7	8	9	8	9
20	Хамгийн төрлийн бүтэцдэхүүний үндэснээрээн	6	9	10	9	10	11	10	11	12	13
23	Төвөрөг бус эзлэс бодисор хийсэн заны үндэснээрээн	5	10	15	10	15	20	20	25	25	30
24	Металл үндэснээрэлт	5	5	10	10	10	15	15	20	20	20
32	Бусад болонсургуульч үндэснээрэлт	6	9	10	9	10	11	10	11	12	13
D	ЦАХИГДАН ХИЯН УУР АГААРСУУЛГАЛЫН ХАНГАМОК	5	6	7	6	7	8	7	8	9	10
E	УСАН ХАНГАМОК, БОХИР УС, ХОГ ХАНГДЛЫН МЕНДЭЛЖТӨХ БОЛОН ЦҮЗЭРЭЛЗӨХ ЧҮЛ АЖИЛЛАГАА	5	6	7	6	7	8	7	8	9	10
F	БАРИЛГА	15	20	25	20	25	30	25	30	35	40
41	4100 Барилга угсралт	20	25	30	25	30	35	30	35	40	40
	Ул Уухайн барилга угсралт, бусад	20	25	30	25	30	35	30	35	40	40
	Төмөр зам болсон автомамын баягууламж барих улж ажиллагаа	20	25	30	25	30	35	30	35	40	45
421	4210 Бөхийн болон жижигийн худалдаа, машин, мотоциклийн засвар үзүүлгээ										
G	Моторт тээврийн хэрэгслээ, мотоциклийн бөхийн болон жижигийн худалдаа, засвар үзүүлгээ	5	6	7	6	7	8	7	8	9	10
45											

H		ТЭЗЭЭР БАА ГҮҮГҮҮДИЙН ҮЙЛ ААНЛАДАА	5	6	7	6	7	8	7	8	6	6	9	10
-		БААР СҮҮЧ БОЛОНХОЙЛ ХҮНССЭЭР МИМҮҮДХҮҮИ ААНЛАДАА												
55		Бэлтг. олондад хөхчүүжүүлж ашиглаж	5	5	5	10	10	10	15	15	20	20	20	20
56		Хох чүнжидэг, түнүүжүүлж ашиглаж	5	5	5	10	10	10	15	15	20	20	20	20
M		МЭРГЭДОЛНИЙН ШИНӨЛДҮҮ УХДАН БОЛОН ТЕХНИКИЙН ҮЙЛ ААНЛАДАА												
72		Шинэлэх, хувьны эргэц шинийн эз., спонт. судалгааны үйл ажиллагаа	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30
N		ЗАХУРГААНЫ БОЛОНД ДЭМЖИЭГ ҮҮГҮҮДЭОЛ ХИЛ ААНЛАДАА												
	791	Аялал, жийншигийн зөвлөлтийн зөвлөлийн операторын үйл ажиллагаа	10	15	20	15	20	25	20	25	30	25	30	35
P	85	БОЛОВСРОЛ												
	851-852-454	Бага болон бүрэн аялал. бусад болоеэр олонжүүл ажиллагаа	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40
	853	Техник, мэргэжлийн эз. Болоеэр олонжүүлж аялал аудиторийн үйл ажиллагаа	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30
O		ХУНЫКИЙН ҮЙЛ ЧАЙД БА Нийтийн нийтийн нийтийн академиагаа												

86		Хүчинчилгэвчийн мэдлийн чадварын залжилгаа	5	6	7	6	7	8	7	8	9	8	9	10
87		Оршин сууринт чадварын хамаагийн чадварын залжилгаа	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20
88		Эзнийгүйгээнд байршилтэй нийгмийн туслахийн чадварын залжилгаа	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20
R		УРЛАГ, ҮЗВЭР, ТОЛГООМ НАФДАМ												
90	900	Бүтээн түүрээс, чорлаж, үзвэр, шаталсанын чадварын залжилгаа	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
93		Спорт, зуугаа цэнгэлт, чөлөөт цагийн чадварын залжилгаа	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
S		ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ БУСАД ЧИЛД АЖИЛЛАГАА												
95		Хувийн болон ержийн хэрэгслийн бараас, компьютерийн засвар, юнчилгээ	5	6	7	6	7	6	7	6	8	9	10	
96	960	Хувийн үндэслэлийн бусад чадварын залжилгаа	5	6	7	6	7	6	7	6	9	8	9	10
U		ОЛОН УЛСЫН БАЙГУУЛАГА, СУУРИН ТӨЛӨВӨЛГӨЧИЙН ЧАДАА												
99	990	Олон улсын байгууллага, сурин төлөөлчийн чадварын залжилгаа	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40

ЖКС-20 хурдтах мөнгөн залжилгааны тайлбарыг хийж, байгууллагад гарцаадын 1 иргэн байж болно.

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ

2010 оны 3 дугаар
сарын 31-ний өдөр

Дугаар 79

Улаанбаатар
 хот

Журамд өөрчлөлт оруулах тухай

Ажиллах хүч гадаадад гаргах, гадаадаас ажиллах хүч, мэргэжилтэн авах тухай хуулийн 9.6-д заасныг үндэслэн Монгол Улсын Засгийн газраас ТОГТООХ нь:

Засгийн газрын 2001 оны 139 дүгээр тогтоолын хавсралтаар баталсан "Ажлын байрны төлбөр авах, хенгелепт үзүүлэх, чөлөөлөх журам"-ын 11 дэх заалтын "Улсын хэмжээний томоохон төсөл, хотын төлбөр хэрэгжүүлэх, барилга байгууламж барих" гэснийг хассугай.

МОНГОЛ УЛСЫН
ЕРӨНХИЙ САЙД

С.БАТБОЛД

НИЙГМИЙН ХАМГААЛАЛ,
ХӨДӨЛМӨРИЙН САЙД

Т.ГАНДИ

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ

2010 оны 3 дугаар
сарын 31-ний өдөр

Дугаар 80

Улаанбаатар
 хот

Тогтоолын хавсралтад нэмэлт оруулах тухай

Тэсэрч дэлбэрэх бодис, тэсэлгээний хэрэгслийн эргэлтэд хяналт тавих тухай хуулийн 6.3-т заасныг үндэслэн Монгол Улсын Засгийн газраас ТОГТООХ нь:

"Жагсаалт, дүрэм батлах тухай" Засгийн газрын 2006 оны 6 дугаар сарын 28-ны өдрийн 149 дүгээр тогтоолын 1 дүгээр хавсралтаар баталсан "Тэсэрч дэлбэрэх бодис, тэсэлгээний хэрэгслийг импортлох, экспортлоход улсын хилээр нэвтрүүлэх, дамжин өнгөрүүлэх хилийн боомтын жагсаалт"-ын 1 дэх хэсгийн "-Сүхбаатар аймгийн Бичигтийн боомт" гэсний дараа "-Өмнөговь аймгийн Гашуунсухайтын боомт" гэж нэмсүгэй.

МОНГОЛ УЛСЫН
ЕРӨНХИЙ САЙД

С.БАТБОЛД

ЭРДЭС БАЯLAG, ЭРЧИМ
ХҮЧНИЙ САЙД

Д.ЗОРИГТ

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ

2010 оны 3 дугаар
сарын 31-ний өдөр

Дугаар 81

Улаанбаатар
 хот

Үндэсний хороо байгуулах тухай

Монгол Улсын Засгийн газраас ТОГТООХ нь:

"Утаагүй Улаанбаатар" хөтөлбөрийн төслийг хэлэлцүүлэн баттуулах, түүнийг хэрэгжүүлэх ажлыг удирдан зохион байгуулах үүрэг бүхий Үндэсний хороог дараах бүрэлдэхүүнтэйгээр байгуулсугай:

Дарга: -Монгол Улсын Ерөнхий сайд С.Батболд

Дэд дарга: -Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд Л.Гансух:

- Нийслэлийн Засаг дарга бөгөөд Улаанбаатар хотын захирагч Г.Монхбаяр.

Гишүүд: -Сангийн сайд С.Баярцогт:

- Зам, тээвэр, барилга, хот байгуулалтын сайд Х.Баттулга;
- Эрдэс баялаг, эрчим хүчний сайд Д.Зоригт;
- Эруул мэндийн дад сайд Ж.Цолモン;
- Нийгмийн хамгаалал, хөдөлмөрийн дэд сайд Д.Нямхүү;
- Ерөнхий сайдын зөвлөх Б.Төмөрхуяг;
- Гадаад харилцааны яамны Төрийн нарийн бичгийн дарга Д.Цогтбаатар;
- Хууль зүй, дотоод хэргийн яамны Төрийн нарийн бичгийн дарга Г.Баягслапан;
- Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яамны Төрийн нарийн бичгийн дарга Т.Гантулга;
- Боловсрол, соёл, шинжлэх ухааны яамны Төрийн нарийн бичгийн дарга Б.Мишигжав;
- Үндэсний хөгжил, шинэчлэлийн хорооны дарга Ч.Хашчуулун;
- Цагдаагийн ерөнхий газрын дарга Д.Сандаг-Очир;
- Улсын бүртгэлийн ерөнхий газрын дарга Л.Мөнхбаатар;
- Татварын ерөнхий газрын дарга Ц.Оюунбаатар;
- Гаалмийн ерөнхий газрын дарга Д.Цэвээнжав;
- Ойн газрын дарга М.Тунгалаг;
- Цаг уур, орчны шинжилгээний газрын дарга С.Энхтувшин;
- Мэргэжлийн хяналтын ерөнхий газрын дарга Я.Содбаатар;
- Мэргэжлийн боловсрол, сургалтын газрын дарга Н.Бямбасүрэн;
- Авто замын газрын дарга Б.Энхтер;
- Эрчим хүчний газрын дарга Ц.Баярбаатар;
- Шударга ерсөндеен, хэрэглэгчийн төлөө газрын дарга Д.Мандах;
- Стандартчилал, хэмжил зүйн газрын дэд дарга Г.Энхтайван;
- Нийслэлийн Засаг даргын орлогч Б.Баатарзориг;
- Нийслэлийн Засаг даргын орлогч Д.Ганболд;
- Нийслэлийн Засаг даргын орлогч Ц.Цогзолмаа;

- Улаанбаатар хотын ерөнхий менежер багаад Захирагчийн ажлын албаны дарга Ч.Бат;
- Засгийн газрын Хэвлэл, мэдээллийн албаны дарга Б.Монхоо;
- Монголын Мянганы сорилтын сангийн гүйцэтгэх захирал С.Баярбаатар;
- Шинжлэх ухааны академийн ерөнхийлөгч Б.Энхтувшин;
- Ажил олгогч эздийн холбооны гүйцэтгэх захирал Х.Ганбаатар (тохиролцсоноор).

Нарийн бичгийн дарга - Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газрын дэд дарга Д.Нямжав

МОНГОЛ УЛСЫН
ЕРӨНХИЙ САЙД

С.БАТБОЛД

БАЙГАЛЬ ОРЧИН, АЯЛАЛ
ЖУУЛЧЛАЛЫН САЙД

Л.ГАНСҮХ

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ

2010 оны 4 дүгээр
сарын 2-ны өдөр

Дугаар 84

Улаанбаатар
хот

Иргэн бүрт 1.5 сая төгрөг хүртээх талаар авах арга хэмжээний тухай

Стратегийн ач холбогдол бүхий томоохон орд газраас олсон орлогоос иргэн бүрт 1.5 сая төгрөг хүртээх талаар Засгийн газрын үйл ажиллагааны хөтөлбөрт тусгасан зорилтыг хэрэгжүүлах зорилгоор Хүний хөгжил сангийн тухай хуулийн 17.1-д заасныг үндэслэн Монгол Улсын Засгийн газраас ТОГТООХ нь:

1. 2010-2012 онд Монгол Улсын иргэн бүрт 1.5 сая төгрөгийг тэтгэврийн болон эрүүл мэндийн даатгалын шимтгэлийг нөхөн төлөх, боловсрол, эрүүл мэнд, орон сууцны төлбөрийн эрх болон бэлэн менгэ гэсэн халбэрээр олгохоор тогтсугай.

2. Үүнтэй холбогдуулан дараахь арга хэмжээ авахыг холбогдох сайд нарт давалгасугай:

2.1. Тэтгэврийн даатгалд хамрагдаагүй иргэдийн судалгааг гаргаж, шимтгэлийг тэтгэврийн санд нөхөн төлөх эрх зүйн орчныг бурдлуулж, шаардлагдах хөрөнгийн тооцоог гарган саналлаа 2010 оны 6 дугаар сарын 1-ний дотор багтаан Засгийн газарт оруулж, улмаар уг арга хэмжээг 2011 оноос эхлэн хэрэгжүүлэхийг Нийгмийн хамгаалал, хөдөлмөрийн сайд Т.Гандид;

2.2. Эрүүл мэндийн даатгалд хамрагдаагүй иргэдийн судалгааг гаргаж, шимтгэлийг нохон төлөхед шаардагдах хөрөнгийн тооцоог гарган саналлаа 2010 оны 6 дугаар сард багтаан Засгийн газарт оруулж, улмаар уг арга хэмжээг 2011 оноос эхлэн хэрэгжүүлэхийг Нийгмийн хамгаалал, хөдөлмерийн сайд Т.Ганди, Эрүүл мэндийн сайд С.Ламбаад нарт;

2.3. Иргэн бүрт дунджаар 500.000 (таван зуун) мянган төгрөгийн хишиг, хувийт балнээр олгох арга хэмжээг 2010-2012 онд уе шаттайгаар зохион байгуулахыг Нийгмийн хамгаалал, хөдөлмерийн сайд Т.Ганди, Сангийн сайд С.Баярцогт нарт.

3. Хүний хөгжил сангаас тэтгэврийн болон эрүүл мэндийн даатгалын шимтгэлийн төлбөр, боловсрол, эрүүл мэнд, орон сууцны төлбөрийн эрх, бэлэн менгэ олгох болсонтой холбогдуулан энэ арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах хөрөнгийг Монгол Улсын 2010 оны төсвийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн тасел, 2011 оны төсвийн хүрээний мэдэгдэл, 2012 оны төсвийн төсөөлөлд тусгаж, төлбөрийн эрхийг олгох журам, санхүүжүүлэх зарчмын талаар санал боловсруулан 2010 оны 6 дугаар сарын 1-ний дотор Засгийн газарт оруулахыг Монгол Улсын сайд, Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газрын дарга Ч.Хүрэлбаатар, Сангийн сайд С.Баярцогт болон холбогдох Засгийн газрын гишүүдэд даалгасугай.

4. Төрөөс боловсролын салбарт хэрэгжүүлж байгаа бодлоготой уялдуулан их, дээд сургууль, коллеж болон мэргэжлийн сургалт-үйлдвэрлэлийн төвд суралцааж байгаа суралцаачдын сургалтын төлбөр, ерөнхий боловсролын сургуулийн 1-12 дугаар ангийн сурагчдын сурах бичиг, хичээлийн хэрэгсэл, сургуулийн дүрэмт хувцасны төлбөр, ажилгүй иргэдийг мэргэжлийн сургалт-үйлдвэрлэлийн төвд хурдавчилсан сургалтаар мэргэжил эзэмшигүүлэхэд зориулан төлбөрийн эрх олгох ажлыг зохион байгуулахыг Боловсрол, соёл, шинжлэх указын сайд Е.Отгонбаяр, Нийгмийн хамгаалал, хөдөлмерийн сайд Т.Ганди нарт даалгасугай.

5. Иргэдийг хандварт өвчнеөс сэргийлэх зорилгоор шинээр нэвтрүүлсэн вакцин, нарийн мэргэжлийн болон явууллын амбулаторийн үзлэг, оношилгоо, эмчилгээнд хамрагдах төлбөрийн эрх олгох, үүний хэрэгжүүлэх эрх зүйн орчныг бүрдүүлж ажиллахыг Эрүүл мэндийн сайд С.Ламбаад даалгасугай.

6. Орон сууц худалдан авах урьдчилгаа, эзэл болон эзээлийн хүүт төлөхед зориулан орон сууцны төлбөрийн эрх олгох арга хэмжээг иргэдээ орон сууцкуулах талаар хэрэгжүүлж байгаа Засгийн газрын хөтөлбөртэй уялдуулан зохион байгуулахыг Зам, тээвэр, барилга, хот байгуулалтын сайд Х.Баттулгад даалгасугай.

7. Иргэн бүрт 1.5 сая төгрөг хүртээх талвар Засгийн газраас авч хэрэгжүүлж байгаа ажлыг хэвлэл, мэдээллийн хэрэгслээр сурталчлан танилуулхыг Засгийн газрын тишүүдэд, дээрх арга хэмжээг хэрэгжүүлэх ажлыг холбогдох байгууллагатай хамтран зохион байгуулахыг аймаг, нийсполийн Засаг дарга наарт тус тус үүрэг болгосугай.

8. Энэхүү тогтоолыг хэрэгжүүлэх зорилгоор иргэдээс санал авах ажлыг 2010 оны 4 дүгээр сарын 15-наас эхлэн улсын хэмжээнд зохион байгуулж, хишиг, хувь хүртээх хэлбэр бүрээр шаардагдах хөрөнгийн тооцоог гарган 2010 оны 7 дугаар сарын 1-ний дотор Засгийн газарт танилцуулхыг Монгол Улсын сайд, Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газрын дарга Ч.Хүрэлбаатар, Нийгмийн хамгаалал, хөдөлмөрийн сайд Т.Ганди, Сангийн сайд С.Баярцогт наарт даалгасугай.

9. Энэхүү тогтоолын хэрэгжилттэд хяналт тавьж, тухай бүр Засгийн газарт танилцуулж байхыг Монгол Улсын сайд, Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газрын дарга Ч.Хүрэлбаатарт даалгасугай.

МОНГОЛ УЛСЫН
ЕРӨНХИЙ САЙД

С.БАТБОЛД

МОНГОЛ УЛСЫН САЙД,
ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ХЭРЭГ
ЭРХЛЭХ ГАЗРЫН ДАРГА

Ч.ХҮРЭЛБААТАР

САНГИЙН САЙД

С.БАЯРЦОГТ

НИЙГМИЙН ХАМГААЛАЛ,
ХӨДӨЛМӨРИЙН САЙД

Т.ГАНДИ

МОНГОЛ УЛСЫН ДЭЭД ШҮҮХИЙН ТОГТООЛ

2010 оны 04 дүгээр
сарын 26-ны өдөр

Дугаар 09

Улаанбаатар
хот

АШИГТ МАЛТМАЛЫН ТУХАЙ ХУУЛИЙН ЗАРИМ ЗҮЙЛ, ЗААЛТЫГ ТАЙЛБАРЛАХ ТУХАЙ

Ашигт малтмалын тухай хуулийн /цаашид хуулийн гэх/ зарим зүйл, заалтыг нэг мөр ойлгож, зөв хэрэглэх явдлыг хангах зорилгоор Монгол Улсын Үндсэн Хуулийн Тавьдугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн 4 дэх заалт, Шүүхийн тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.6.5-д заасныг удирдлага

Болгон Улсын Дээд шүүхээс ТОГТООХ Нь:

1. Хуулийн 7 дугаар зүйлийн 7.4-т заасан "... нэг хуулийн этгээдийн нэр дээр олгоно" гэдгийг байршилын хувыд нэг, тодорхой солбилцол бүхий талбайд хамтран ажиллах гэрээ бүхий хад хэдэн хуулнан этгээд хамтран, эсхүл хуулийн этгээдуудийн нэгдэл /толгой болон охин компани, консорциум гэх мэт/ зэрэг нь тусгай зөвшөөрөл хүснэгт гаргасан этгээдуудийн аль нэгнийх нь нэрээр тусгай зөвшөөрөл огохийг сийлгено.

Терийн захиргваны байгууллага тусгай зөвшөөрлийг аль хуулийн этгээдийн нэр дээр олгох асуудлыг тэдгээрийн хамтран гаргасан бичгийн хүснэгт болон гэрээг үндэслэн шийдвэрлэх багаад тусгай зөвшөөрлийг ижил буюу eer дугаараар давхардуулж олгохгүй.

2. Хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.5-д заасан "...ургалжлуулэн эзэмших давуу эрх..." гэж тухайн талбайд урд нь тусгай зөвшөөрөл эзэмшиж байсан этгээд хуулийн 7 дугаар зүйлийн 7.1-д зааснаас eer болзоол, шаардлагагүйгээр тусгай зөвшөөрлийг шууд авах боломжийт хэлнэ.

3. Хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 14.8-д заасан "...тэргүүн эзлжинд авах давуу эрх ..." гэдгийг урд нь тухайн талбайд тусгай зөвшөөрөл эзэмшиж байсан этгээд тусгай зөвшөөрөл хүссэн өргөдлийн бүртгэлийн дараалал харгалзахгүйгээр тусгай зөвшөөрлийг эклэн авах болопцоо гэж ойлгоно.

4. Хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.5, 14 дүгээр зүйлийн 14.8-д заасан "...урд нь хайгуулын болон ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл эзэмшиж байсан ..." гэдэгт хайгуулын болон ашиглалтын тусгай зөвшөөрөлтэй талбайг эрх бүхий байгууллагас бүхэлд нь эсхүл хэсэгчлэн неецед буюу тусгай хэрэгцээнд авах шийдвэр гаргах үед уг талбайд хайгуулын ба ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл олгогдсон этгээд хамварна.

Ашигт малтмалын тухай хуулийг дагаж мердох журмын тухай хуулийн 1, 2 дугаар зүйлд заасан хугацаанд тусгай зөвшөөрөв цийнчлэн бүртгүүлээгүй, хуульд заасан шаардлага хангасан этгээдэд тусгай зөвшөөрлийг цилижуулээгүй нь тэдгээрийг цуцлагдсандаа тооцогдох үндэслэл болох тул урьд нь тусгай зөвшөөрөлтэй байсан этгээд хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.5, 14 дүгээр зүйлийн 14.8-д заасан "давуу эрх"-ийг здлэхгүй.

Тусгай хэрэгцээнд байлгах хугацаа дууссан, чөлөөлсөн тухай шийдвэрийг хүлээж авсан төрийн захиргваны байгууллага уг талбайн талаарх тодорхой мэдээллийг өдөр тутмын сониеноор нийтэд мэдээлжнээс

хойш 1 сарын дотор тусгай зөвшөөрөл зазмшиж байсан эттээд хүснэгт гаргаагүй бол ут талбайд тусгай зөвшөөрөл олгох асуудлыг ердийн журмаар шийдвэрлсэн.

5. Хуулийн 19 дүгээр зүйлийн 19.2.1, 19.2.3, 19.2.4, 19.3, 19.7, 20 дугаар зүйлийн 20.2, 22 дугаар зүйлийн 22.4, 26 дугаар зүйлийн 26.3.1, 26.3.4, 26.4-т заасан "бичгээр мэдэгдэх" гэж төрийн захиргааны байгууллагын эрх бүхий албан тушаалтны гаргасан шийдвэр эсхүл түүний уттыг агуулсан албан бичгийг өргөдөл гаргасан эттээдэд гардуулсан буюу хүргүүлснийг хэлнэ.

6. Хуулийн 19 дүгээр зүйлийн 19.6, 26 дугаар зүйлийн 26.3, 28 дугаар зүйлийн 28.2, 30 дугаар зүйлийн 30.2, 39 дүгээр зүйлийн 39.5, 51 дүгээр зүйлийн 51.7, 51.8, 56 дугаар зүйлийн 56.2, 56.4, 62 дугаар зүйлийн 62.6-д заасан "мэдэгдэнэ" гэдэгт төрийн захиргааны байгууллагын эрх бүхий албан тушаалтны шийдвэр эсхүл түүнийг уттыг агуулсан албан бичгийг өргөдөл гаргагчид болон тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч эттээдэд гардуулах буюу хүргүүлж, түүнийгээ баримтжуулсан байхыг ойлгоно.

7. Хуулийн 19 дүгээр зүйлийн 19.10, 22 дугаар зүйлийн 22.3, 26 дугаар зүйлийн 26.7, 28 дугаар зүйлийн 28.3, 49 дүгээр зүйлийн 49.11, 50 дугаар зүйлийн 50.6, 54 дүгээр зүйлийн 54.5, 55 дугаар зүйлийн 55.6, 56 дугаар зүйлийн 56.7-д заасан нийтлэх ажиллагааг зөвхөн өдөр тутмын сониноор дамжуулан гүйцэтгэнэ.

8. Хуулийн 19 дүгээр зүйлийн 19.1.1, 26 дугаар зүйлийн 26.1.1-д заасан "тодорхойлолтыг өргөдөл гаргасан эттээдэд өгөх" гэдгийг холбогдох баримтыг хүснэгт гаргасан эттээдэд гардуулах буюу хүргүүлснийг хэлнэ.

9. Мон зүйлийн 19.4-т заасан "хурлын санал" нь төрийн захиргааны байгууллагын мэдэгдэлд заасан тухайн талбайд тусгай зөвшөөрөл олгох эсэх асуудлыг хэлэлцэж шийдвэрлэсэн сүм, дүүрэг болон аймаг, нийслэлийн иргэдийн Төлөвлөгчдийн Хурлын Тэргүүлэгчдийн хуралдааны тогтоол байна.

Энэ зүйл, хэсэгт заасан "... хариу ..." -т аймаг, нийслэлийн Засаг дарга зөвхөн бичгийн хэлбэрээр өгнө.

10. Хуулийн 19 дүгээр зүйлийн 19.5-д заасан "...татгалзсан хариу өгч болно" гэдгийг энэ хууль болон бусад хуулиар ашигт малтмал эрэх, хайх, ашиглахыг хориглосон, хязгаарласан, түүнчлэн эрх бүхий байгууллагас тухайн талбайд холбогдох хуулийн дагуу неөвцөд болон

тусгай хэрэгцээнд авсан зэргийг үндэслэл болгож, тусгай зөвшөөрөл олгох боломжгүй тухай шийдвэрийг мэдэгдэл ирүүлсэн төрийн захиргааны байгууллагад хүргүүлэхийг ойлгоно.

11. Хуулийн 24 дүгээр зүйлийн 24.1-д заасан "... ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл хүсч өргөдөл гаргах эрх ..." нь хуулийн 23 дугаар зүйлд заасны дагуу ашиглалтын өмнөх гэрээ байгуулсан этгээдэд нэгэн адил хамаарах бөгөөд уг этгээд нь тусгай зөвшөөрөл хүсч өргөдөл гаргахдаа хуулийн 25 дугаар зүйлийн 25.1-д заасан шаардлагуудыг хангасан байвал зохино.

12. Тусгай зөвшөөрлийн төлбөрийг хуулийн 34 дүгээр зүйлийн 34.1-д заасан хугацаанаас хойш тусгай зөвшөөрлийн эхний жил дуусгавар болох өдөр хүртэлх хугацааны дотор төлснийг дараа жилийн төлбөрийг урьдчилан төлсөн гэж үзнэ.

13. Хуулийн 42 дугаар зүйлийн 42.1, 42.2-т заасан "... нутгийн захиргааны байгууллага..."-д тусгай зөвшөөрөл бүхий тухайн талбай байрших сум, дүүрэг, аймаг нийслэлийн засаг дарга, түүний тамгын газар хамаарна.

14. Хуулийн 56 дугаар зүйлийн 56.1.5-д заасан "нутгийн захиргааны байгууллага" гэдэгт тусгай зөвшөөрөл бүхий тухайн талбай байрших сум, дүүрэг, аймаг, нийслэлийн Засаг дарга, түүнчлэн хуулийн 38, 39 дүгээр зүйлд заасан үүргийн биелэлтэд тавих хяналтыг хэрэгжүүлэгч байгаль орчны болон мэргэжлийн хяналтын алба зэргийг хамааруулан үзнэ.

15. Хуулийн холбогдох зүйл, хэсэгт заасан тодорхой хугацаануудыг Иргэний хуулийн 8 дугаар бүлэгт заасан журмыг баримтлан тоогж, тодорхойлно.

ЕРӨНХИЙ ШҮҮГЧ

С.БАТДЭЛГЭР

ШҮҮГЧИД

Д.ПУНЦАГ

П.ЦЭЦГЭЭ

Хаяг:

"Төрийн мэдүүлэл" эмхтгэлийн редакци

Улаанбаатар-12, Төрийн ордон 124 тоот

И-мэйл: turiin_medeelch@parliament.mn

Утас: 262420, 329612

Хэвлэлийн худас 1.75

Индекс: 14063

Уснын Их Хурлын Тамын газрын хувьдэх эсвэлт хувьдэв.
Угас-329487